

Predsjedništvo Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti na svojoj 3. (164.) redovitoj sjednici, održanoj 31. ožujka 2010., na temelju prijedloga i mišljenja razreda Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, izvješća Odbora za nagrade od 24. ožujka 2010. i članka 10. stavka 1. Pravilnika o postupku dodjeljivanja nagrada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, jednoglasno je donijelo sljedeću

ODLUKU

o dodjeli nagrada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti za najviša znanstvena i umjetnička dostignuća u Republici Hrvatskoj za 2009. godinu

1. Za područje društvenih znanosti nagradu dobiva:
 - a. **dr. sc. Zdenka Janeković Römer**, za knjigu: Benedikt Kotrulj, *Libro del arte dela mercatura. Knjiga o vještini trgovanja*, koju je priredila, transkribirala i prevela.
2. Za područje **prirodnih znanosti i matematike** dodjeljuju se dvije nagrade:
 - a. **prof. dr. sc. Hrvoju Šikiću**, za područje prirodnih znanosti i matematike
 - b. **prof. dr. sc. Mirku Orliću**, za područje prirodnih znanosti (područje geoznanosti).
3. Za područje **medicinskih znanosti** nagradu dobiva:
 - a. **prof. dr. sc. Davor Miličić**, za područje medicinskih znanosti.
4. Za područje **filoloških znanosti** nagradu dobiva:
 - a. **Daniel Bučan**, za knjigu: *Kako je filozofija govorila arapski*.
5. Za područje **književnosti** nagradu dobiva:
 - a. **prof. dr. sc. Zoran Kravar**, za knjigu: *Uljanice i duhovi*.
6. Za područje **likovnih umjetnosti** nagradu dobiva:
 - a. **povjesničar umjetnosti Joško Belamarić**, za svoj prilog znanosti iz područja povijesti umjetnosti.
7. Za područje **glazbene umjetnosti** nagradu dobiva:
 - a. **Mladen Tarbuk**, za balet *Tramvaj zvan čežnja*, za područje glazbene umjetnosti.
8. Za područje **tehničkih znanosti** nagradu dobiva:
 - a. **prof. dr. sc. Janoš Kodvanj**, za znanstveno dostignuće od izuzetnog i trajnog značenja za RH, za područje tehničkih znanosti.

NAGRADA ZA PODRUČJE DRUŠTVENIH ZNANOSTI

Dr. sc. Zdenka Janeković Römer rođena je 1961. godine u Zagrebu, gdje je završila Filozofski fakultet, na kojem je i doktorirala 1997. Znanstvena je savjetnica u Zavodu za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Dubrovniku. Dosad je objavila osam knjiga (jedna od njih tiskana je u dva izdanja) te 55 znanstvenih rasprava na hrvatskom i desetak na njemačkom, engleskom i talijanskom jeziku.

Razred za društvene znanosti na svojoj sjednici od 10. ožujka 2010. godine predlaže je (u skladu sa stavkom 3. članka 4. Pravilnika o postupku dodjeljivanja nagrada HAZU) za nagradu za društvene znanosti za rad na djelu Benedikt Kotrulj, *Libro del arte dela mercatura. Knjiga o vještini trgovanja*. Djelo ima 510 stranica i sadrži predgovor kandidatkinje (na 98 stranica), prijepis rukopisa najstarijeg poznatog rukopisa Kotruljeve knjige (koji se čuva u nacionalnoj biblioteci Malte), hrvatski prijevod autorice dopunjen s više od 3.000 njezinih bilježaka (u kojima je registrirala sve razlike između malteškog i firentinskih rukopisa) i identificirala 320 Kotruljevih citata.

Kritičko izdanje Kotruljeva djela iz 1458. godine kapitalno je djelo, iznimno ne samo za hrvatsku i svjetsku ekonomsku misao, već i za historiografiju, posebno za povijest Mediterana. Izazvalo je veliku pažnju u svijetu i već se prevodi na engleski jezik.

Transkribiranje rukopisa, prijevod i kritičke opaske zahtijevale su izvrsno poznavanje paleografije, starotalijanskog i latinskog jezika te povijesne problematike vremena u kojem je djelo nastalo. Zdenka Janeković Römer taj je posao obavila suvereno, akribično i temeljito.

NAGRADA ZA PODRUČJE PRIRODNIH ZNANOSTI I MATEMATIKE

Prof. dr. sc. Hrvoje Šikić rođen je 1959. godine u Bjelovaru. Diplomirao je matematiku na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, gdje je i magistrirao. Doktorirao je na Matematičkom odjelu Floridskoga sveučilišta u Gainesvilleu (*Department of Mathematics, University of Florida, Gainesville*). Sada je redoviti profesor na Matematičkom odjelu PMF-a u Zagrebu. U više navrata, u ukupnom trajanju od nekoliko godina, bio je gostujući profesor na uglednim inozemnim sveučilištima, na Washingtonskom sveučilištu u St. Louisu (*Washington University, St. Louis*) i na Floridskom sveučilištu (*University of Florida, Gainesville*).

Prof. dr. sc. Hrvoje Šikić autor je važnih otkrića u teoriji valića (*wavelets*). Ta teorija nastala je osamdesetih godina prošlog stoljeća sintezom ideja harmonijske analize i teorije signala i dovela, između ostaloga, do spektakularnih praktičnih primjena u elektronskom prijenosu i spremanju slika. Svojim otkrićima, originalnim idejama i rezultatima u navedenoj teoriji profesor Šikić svrstao se u najužu skupinu vodećih svjetskih specijalista za to područje. U najvažnije Šikićeve doprinose i otkrića spadaju: potpun opis multiplikatora za valiće, dokaz da je skup MRA-valića (tj. valića konstruiranih multirezolucijskom analizom) povezan, potpuna karakterizacija pojasno niskopropusnih filtara za valiće, davanje novog uvida u strukturu skupa svih MRA-valića. Među najoriginalnije Šikićeve doprinose spadaju i rezultati vezani uz funkciju dimenzije kojima se karakteriziraju semiortogonalni TF-valići među TF-valićima.

NAGRADA ZA PODRUČJE PRIRODNIH ZNANOSTI I MATEMATIKE (PODRUČJE GEOZNANOSTI)

Prof. dr. sc. Mirko Orlić rođen je 1955. godine u Zagrebu i redovni je profesor fizike mora na zagrebačkom PMF-u. Bavi se empirijskim i teorijskim istraživanjem fizikalnih procesa u moru i međudjelovanja atmosfere i mora. Iz tog je područja objavio više od 70 znanstvenih radova, većinom u prestižnim međunarodnim časopisima, jednu knjigu (koja je dobila Nagradu J. J. Strossmayera) te niz kongresnih priopćenja, popularnih radova, stručnih članaka i elaborata. Ti su radovi do 2009. godine citirani oko 900 puta. Za nagradu se predlaže jer je: 1) u protekloj godini zajedno sa svojim bivšim studentom objavio teorijski članak u prestižnom američkom časopisu *Journal of Physical Oceanography*, u kojemu je pokazano da se i kod različitih gustoća mora mogu pojaviti ciklonalne cirkulacije, što je relevantan rezultat ne samo za Jadran, nego i za druga slična mora; i 2) po treći je put gost urednik specijalnog broja uglednoga međunarodnog časopisa; u protekloj godini to je europski časopis *Journal of Marine Systems*, u kojemu su objavljena i dva njegova članka (u koautorstvu) u kojima se bavi dinamikom atmosfere i mora na području Biševa, Sušca i Lastova. Dobiveni rezultati posebno su važni za interpretaciju biogeokemijskih procesa u Jadranu, a proistekli su iz hrvatsko-američkog projekta što ga je M. Orlić vodio od 2005. do 2007. godine i koji je već prethodno rezultirao pozvanim predavanjima na međunarodnim skupovima. Iz svega je vidljivo da je prof. Orlić naš vodeći fizički oceanolog s velikim ugledom i u svjetskim krugovima.

NAGRADA ZA PODRUČJE MEDICINSKIH ZNANOSTI

Prof. dr. sc. Davor Miličić rođen je 1962. godine u Zagrebu. Liječnik je, internist, kardiolog, redoviti profesor interne medicine i kardiologije, dekan Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i predstojnik Klinike za bolesti srca i krvnih žila KBC-a Zagreb. Predsjednik je Hrvatskoga kardiološkog društva. Posljednjih godina intenzivno se bavio proučavanjima otpornosti na antitrombocitne lijekove u bolesnika s koronarnom bolešću i akutnim infarktom miokarda. Riječ je o originalnim znanstvenim istraživanjima kojima su otkriveni različiti obrasci reagiranja na acetilsalicilnu kiselinu i tienopiridine – lijekove koji su bitni u liječenju bolesnika sa srčanim infarktom i sprječavanju njegova recidiva te odsudni u održavanju prohodnosti koronarnih stentova ili pak aortokoronarnih prenosnica. Prof. Miličić utvrdio je da postoje relativno velike interindividualne razlike u učincima spomenutih lijekova na reaktivnost trombocita te da one mogu izravno utjecati na ishod liječenja i prognozu. Dokazao je i da se određenim modifikacijama terapije može povoljno utjecati na reaktivnost trombocita, pa i na ishod liječenja. Nadalje, bitan stručni i znanstveni doprinos Miličić je ostvario i u bavljenju zatajivanjem srca, na temelju čega je također stekao međunarodni ugled i prepoznatljivost. Zahvaljujući navedenim istraživanjima, u posljednjih nekoliko godina bio je organizator i predsjednik vrhunskih znanstvenih skupova te pozvani predavač i predsjedatelj na nizu vrlo uglednih inozemnih kongresa i simpozija.

NAGRADA ZA PODRUČJE FILOLOŠKIH ZNANOSTI

Daniel Bučan rođen je 1943. godine u Splitu. Studij arabistike završio je 1965. na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Radio je kao publicist i novinar na Trećem programu Radija Zagreb. Nakon 1990. bio je zaposlen u Ministarstvu informiranja kao savjetnik predsjednika Republike, a od 1993. kao veleposlanik u Egiptu i Grčkoj te pri Vijeću Europe u Strasbourgu. Objavio je niz knjiga o arabistici ili prijevoda klasičnih arapskih filozofskih djela na hrvatski.

U knjizi *Kako je filozofija govorila arapski* skupljene su studije Daniela Bučana o životu i djelu, filozofske sustavu i filozofskim problemima te o jeziku u djelima Al Farabija, Avicenne, Al Gazalija, Averroesa i Majmonida, kojih je djela prevodio, i čine zbirku znalačkih članaka o vodećim filozofima na arapskome te o tradiciji njihova prevođenja na latinski i europske jezike koja može poslužiti kao izvrstan uvod u arapsku filozofiju i odabrane ključne teme iz nje po vodećim misliocima i njihovim nazorima. Ta je knjiga plod velikoga prevoditeljskoga i istraživačkoga opusa Bučanova, dijelom pionirskoga u svjetskim razmjerima, te bi se simbolički nagradom toj knjizi konačno posredno odalo priznanje i jednomu od najvećih i najzahtjevnijih, a i jezično najnegovanih, prevoditeljskih opusa u hrvatskoj književnosti, a posebno filozofiji, arabističkomu opusu Daniela Bučana.

NAGRADA ZA PODRUČJE KNJIŽEVNOSTI

Prof. dr. sc. Zoran Kravar rođen je 1948. godine u Zagrebu. Srednju školu završio je u Zadru, a u Zagrebu je studirao komparativnu književnost i filozofiju. Od 1973. godine radi na Odsjeku za komparativnu književnost ovdašnjega Filozofskog fakulteta. Ugled u struci stekao je radovima o književnom baroku i o hrvatskom stihu.

Knjiga *Uljanice i duhovi* sadrži sedam eseja u kojima se prikazuju različiti oblici antimodernizma i različite koncepcije povijesti na kojima se oni temelje te umjetnički postupci za kojima se pri tome poseže. Tu je novo tumačenje Krležina *Pana*, ali i usporedba toga teksta s jednom poljskom operom; tu je vrlo zanimljiva raščlamba Wagnerova *Nibelungova prstena*, ali i analiza onoga shvaćanja zbilje na koje se oslanjao samoupravni socijalizam; tu je vrlo kompetentna provjera Nietzscheova *Rođenja tragedije iz duha glazbe*, ali i lucidna zapažanja o onome što ljudi govore u prigradskim autobusima. Tekstovi odaju impresivnu autorovu upućenost u razna područja ljudskoga znanja, a onda i uvid u literaturu o različitim temama, kao i temeljito poznavanje književnih i glazbenih djela u kojima se reflektiraju neke od važnih ideja. Doda li se tome još i okolnost da su eseji napisani tako da čitatelju pribavljaju nemali užitak u lektiri, bit će jasno da smo dobili djelo koje znatno obogaćuje hrvatsku kulturu.

NAGRADA ZA PODRUČJE LIKOVNIH UMJETNOSTI

Josip Belamarić, povjesničar umjetnosti, rođen je 1953. godine u Šibeniku. Klasičnu gimnaziju pohađao je u Splitu, a studij povijesti umjetnosti i muzikologije završio je na Sveučilištu u Zagrebu. Od godine 1979. radi kao konzervator u Konzervatorskom zavodu Dalmacije u Splitu, utemeljenom još 1854., koji su u kontinuitetu vodili najugledniji hrvatski arheolozi, povjesničari umjetnosti i konzervatori; od 1991. ravnatelj je Zavoda. Objavio je više knjiga i niz priloga i studija o dalmatinskoj kasnoantičkoj, srednjovjekovnoj i renesansnoj umjetnosti koje se odlikuju osobitom čitkošću i originalnošću teksta. Obnašao je dužnost predsjednika Društva konzervatora Hrvatske i tajnika Nacionalnog komiteta ICOMOS. Osobito je zaslužan za upis trogirске povijesne jezgre i starogradskog polja na popis UNESCO-ove svjetske baštine. Postao je poznat po uvjerenju da se spomenik, odnosno umjetničko djelo, može razumjeti i interpretirati samo interdisciplinarno, u njegovu kulturološkom totalu. Najbolji su dokazi toga stava izložbe koje je priredio – dovoljno je spomenuti prvu: o pustinji Blace na otoku Braču, i zadnju: Dalmatinska zagora. Uspio je istovremeno obraniti vrijednosti zatečenog prostora i biti saveznik suvremenom arhitektu. Baš u tome jest njegova izuzetna zasluga što, mjereći mjerom, uspješno pronalazi dogovore između suvremenosti i tradicije. Među priznanjima koja je dobio za svoj konzervatorski i znanstveni rad ističe se odlikovanje predsjednika Republike Hrvatske s redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića (1996.) i odlikovanje predsjednika Republike Italije s visokim viteškim redom Comendatore (2005.).

NAGRADA ZA PODRUČJE GLAZBENE UMJETNOSTI

Mladen Tarbuk rođen je 1962. godine u Sarajevu. Diplomirao je skladanje u klasi Stanka Horvata (1995.) i dirigiranje kod Igora Gjadrova na Muzičkoj akademiji u Zagrebu (1987.) te kod Milana Horvata na Visokoj glazbenoj školi u Grazu (1988.). U skladanju se usavršavao kod Friedricha Cerhe, a u dirigiranju kod Uroša Lajovica (Beč, 1991. – 1992.). Od 1993. do 2000. bio je šef-dirigent Simfonijskoga puhačkog orkestra Hrvatske vojske, od 2002. do 2005. intendant Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu, a od 2000. prvi je dirigent Simfonijskog orkestra Hrvatske radiotelevizije. Od 2005. izvanredni je profesor teorijskih predmeta na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Balet *Tramvaj zvan čežnja* prema libretu Sanje Ivić te prema istoimenoj drami Tennesseea Williamsa u koreografiji Dinka Bogdanića i pod dirigentskom palicom Pavla Dešpalja prouzročio je Balet Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu 15. travnja 2005. na svečanom otvorenju 23. Muzičkoga biennala Zagreb. Djelo je rezultat specifičnog čitanja Williamsova predloška kroz želju da se unutarnji svijet glavne protagonistice Blanche DuBois predstavi kroz čisti pokret, što podrazumijeva i pokret bez glazbe, ali i glazbu bez pokreta. Zato se odustaje i od bilo koje vrste naracije. Umjesto toga u orkestru se odabiru određeni instrumenti koji se povezuju s karakterizacijom likova i njihovih stanja. S druge strane elektronička glazba donosi zvukove koji prate radnju; oni međutim ne ostaju samo na razini konkretne glazbe, nego se zbiva određena transformacija koja na kraju dotiče i zvuk orkestra. Stil i izraz glazbe jest višeslojan: u glazbenome svijetu Blanche npr. usporedno postoji i deliričnost *free jazz*a ali i "ekspresivnost" Druge bečke škole. Riječ je o izuzetnom umjetničkom ostvarenju koje na specifičan način nadograđuje i obogaćuje Williamsov teatar i bitan je doprinos suvremenome baletnom repertoaru.

NAGRADA ZA PODRUČJE TEHNIČKIH ZNANOSTI

Dr. sc. Janoš Kodvanj rođen je 1961. godine u Batini. Od 1981. zaposlen je na Fakultetu strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Zagrebu, gdje je danas izvanredni profesor u Zavodu za tehničku mehaniku i voditelj Laboratorija za eksperimentalnu mehaniku. Znanstveno se bavi razvojem novih metoda eksperimentalne mehanike. Profesor Janoš Kodvanj razvio je novi modelski postupak eksperimentalnog određivanja naprezanja u dijelovima mehaničkih konstrukcija, kod kojeg se model pripremljen iz djelomično umreženog polimernog materijala dodatno zrači gama zrakama pod opterećenjem do potpune umreženosti, uz paralelno zamrzavanje nastalih deformacija i uz njih vezanog fotoelastičnog efekta. Za tu je metodu razvio nove polimerne materijale na osnovi epoksidnih smola otvrdnutih anhidridom maleinske kiseline. Novi postupak predloženi je primijenio i kod djelomično polimeriziranog konvencionalnog tzv. araldita B, što je prvi put u svijetu pokazalo mogućnost primjene klasičnog modelskog materijala u radijacijskoj fotoelastimetriji. Pristupnik Janoš Kodvanj detaljno je istražio utjecaj parametara zračenja i temperature modela na mehanička i optička svojstva modelskog materijala te utjecaj stezanja djelomično predumreženog materijala na zamrznuti optički efekt. Svoju originalnu metodu posebno prilagođava ispitivanju raspodjele naprezanja u kostima u okolišu veze kost – implantat. Eksperimentalno i numerički modelira montažna naprezanja i naprezanja uslijed opterećenja u elementima umjetnog kuka.

Kao cijenjen znanstvenik u nekoliko je navrata gostovao na Tehničkom sveučilištu u Beču. Pozivan je u Austrijski istraživački centar u Seibersdorfu da razvije djelatnost gradnje novih materijala za eksperimentalnu mehaniku. Zajedno s austrijskim znanstvenicima objavljivao je znanstvene radove uvijek ističući pripadnost Sveučilištu u Zagrebu i Republici Hrvatskoj. Razvojem nove originalne metode analize naprezanja, njezinom primjenom u praksi, svojim publikacijama te posebno dugogodišnjom suradnjom s Tehničkim sveučilištem u Beču i Austrijskim istraživačkim centrom u Seibersdorfu izuzetno je doprinio ugledu Sveučilišta u Zagrebu i hrvatskoj znanosti u cjelini.